

บทความวิชาการ (Academic Article)

แนวทางการใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษา

Guidelines of Using CLIL in EFL Learning Management for Higher Education

กัลยาณี ภูเจริญ* สมเกียรติ อินทสิงห์ ศักดา สวาทยานันท์ และสุนีย์ เงินยวง
Kanlayanee Phucharoen*, Somkiat Intasingh, Sakda Swathanan and Suneen Nguenyuang

บทคัดย่อ

แนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา (CLIL) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในยุโรป อเมริกา และภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยได้มีการนำแนวคิด CLIL มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเสริมสร้างความรู้และทักษะผ่านกระบวนการ ทางปัญญา โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย และส่งเสริมการใช้ทักษะภาษาที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิตประจำวัน ตลอดจนการทำงาน การส่งเสริมกระบวนการคิด และการทำงานร่วมกันผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับความคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น แนวคิด CLIL จึงเป็น แนวคิดที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ: การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ อุดมศึกษา

Abstract

The content and language integrated learning approach (CLIL) is a most popular approach in Europe, America, and ASEAN. Thailand has applied the CLIL approach to teach English at various levels, especially in Higher Education. Since it is an appropriate approach to teach language for communication, it fosters learners' participation in enhancing knowledge and skills through cognitive processes by using English language as a medium for conducting a variety of activities. It also promotes the use of language skills necessary for daily life as well as professional, promotes thinking skills and cooperative working with others which are the expected attributes of global citizen in the 21st century. Therefore, CLIL is an approach that should be an appropriate English teaching in Higher Education.

Keywords: Content and Language Integrated Learning, EFL, Higher Education

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200

*Corresponding author; email: kanlayanee.ph@hotmail.com

(Received: 15 June 2020; Revised: 27 October 2020; Accepted: 6 November 2020)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2022.1>

บทนำ

(Content and Language Integrated Learning) เรียกว่า CLIL เป็นแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษากำลังกลายเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วทั้งในยุโรป อเมริกา รวมถึงประเทศในเอเชีย ซึ่งทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในการสอนภาษาต่างประเทศครั้งใหญ่ เพราะแนวคิด CLIL มีความเหมาะสมกับการเรียนแบบสองภาษา (Bilingual) และการสอนแบบหลายภาษา (Multilingual) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ แนวคิด CLIL อาจเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากแนวคิด CLIL เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญของการเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม อันเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Álvarez, 2007) ที่จำเป็นต้องอาศัยความสามารถทางการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเชื่อมโยงต่อยอดความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ (พรพิมล ประสงค์พร และจิตรา จันทราเกตุวิ, 2562) เนื่องจากคุณลักษณะหลัก 3 ประการ ของแนวคิด CLIL ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาษาเพิ่มเติม (Additional language: AL) ที่เป็นการรวมเนื้อหาสาระ อาทิ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เข้ากับการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายควบคู่กัน 2) แนวคิด CLIL มีต้นกำเนิดจากภาษาศาสตร์สังคมและบริบททางการเมือง นอกจากนี้ CLIL ยังประยุกต์ใช้ได้กับทุกภาษา ช่วงอายุระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ถือได้ว่า CLIL ตอบสนองต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบริบทที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม และ 3) แนวคิด CLIL เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางสังคม วัฒนธรรม การคิด ภาษาศาสตร์ วิชาการ และการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่เอื้อต่อความสำเร็จทั้งในด้านเนื้อหาและภาษา (Montalto et al., 2016)

จากคุณลักษณะดังกล่าว จะเห็นได้ว่า CLIL เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาและความชำนาญภาษา ดังนั้น การสอนภาษาตามแนวคิด CLIL จึงไม่ใช่วิธีการสอนแบบแปลเนื้อหา แต่เป็นการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา (Sandoval, 2016) และเป็นวิธีสอนที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน โดยนักศึกษาจำนวนมาก (Coyle et al., 2010) ให้เหตุผลว่าแนวคิด CLIL เป็นวิธีการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และทักษะทางภาษาผ่านกระบวนการทางความคิด อีกทั้งยังสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะภาษาผ่านกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะในบริบทของอุดมศึกษาที่ต้องคำนึงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการศึกษาหาความรู้ และการประกอบอาชีพ ซึ่งสรุปได้ว่า แนวคิด CLIL มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL)

ความเป็นมาและความหมายของแนวคิด CLIL

แนวคิด CLIL หรือ Content and Language Integrated Learning เกิดจากนโยบายการจัดการเรียนรู้ในสหภาพยุโรปช่วงปี ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา โดยมีเครือข่ายสหภาพยุโรป นักวิจัย และคณะทำงาน ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการยุโรป (European Commission) ร่วมกันพัฒนาและนิยาม “Content and Language Integrated Learning” หรือ CLIL เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1994 ว่า CLIL เป็นวิธีการสอนที่ครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ของการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน (Coyle et al., 2010) ซึ่งเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสาระความรู้ อาทิ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยสอนผ่านภาษาที่สอง (L2) โดยแนวคิด CLIL นี้ค่อย ๆ ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมี

การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถม ระดับมัธยม ตลอดจนระดับอุดมศึกษา ในทวีปยุโรป และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นครอบคลุมทุกภูมิภาคในอนาคต (Montalto et al., 2016)

แม้ว่า CLIL จะถูกนิยามขึ้นในปี 1994 แต่ CLIL ไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่แต่อย่างใด ย้อนไปราวทศวรรษที่ 1890 ภาษาสองภาษา (Bilingualism) และภาษาหลายภาษา (Multilingualism) เกิดขึ้นในครอบครัวผู้มีฐานะร่ำรวย พวกเขามีวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้กับลูก ๆ ของตน 2 วิธี โดยการทำการว่าจ้างครูต่างชาติมาสอนภาษาให้แก่ลูก ๆ หรือการส่งลูก ๆ ไปต่างประเทศเพื่อเรียนรู้ภาษา ต่อมาในปี 1965 ในแคนาดา ซึ่งถือเป็นตัวอย่างแรกของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL ได้มีการสร้างโปรแกรมการเรียนภาษาที่สองเหมือนภาษาที่หนึ่ง หรือ (Immersion program) ขึ้นสำหรับเด็กที่พูดภาษาอังกฤษเพื่อทำการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในภาษาฝรั่งเศส แทนการสอนภาษาฝรั่งเศส ต่อมาในปี 1970 มีโปรแกรมการเรียนสองภาษา (Bilingual Immersion) เพิ่มขึ้น โดยเป็นโปรแกรมสำหรับผู้ที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยโปรแกรมนี้นับเป็นการเพิ่มพูนการรับรู้ทางด้านภาษาและเนื้อหาไปพร้อม ๆ กัน

Coyle et al. (2010) ได้ให้ความหมายของ CLIL ว่าเป็นแนวทางการศึกษาคู่ขนานที่เน้นการใช้ภาษาเพิ่มเติม (Additional Language) ในการเรียนเนื้อหาสาระและความเข้าใจภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมายควบคู่กันไปในช่วงเดียวกัน กล่าวคือ ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งในภาษาเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่คือภาษาอังกฤษ โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเป้าหมายก่อนที่จะเรียน เพราะผู้เรียนจะได้เรียนรู้ภาษาที่จำเป็นสำหรับการเรียนขณะที่เรียนเนื้อหาสาระนั่นเอง เช่นเดียวกับ Steavie (2020) ที่กล่าวว่า CLIL เป็นการสอนเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนด้วยภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของผู้เรียน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ เนื้อหาวิชา (Subject) และเครื่องมือในการสอน (Medium of Instruction) โดยเน้นการเรียนรู้อุเนื้อหาและการพัฒนาความสามารถและทักษะทางภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองไปด้วย ซึ่งหลายประเทศในทวีปยุโรปมีชื่อเรียกแนวคิด CLIL ที่แตกต่างออกไป (Wielander, 2013) ดังนี้ Language Immersion (สวีเดน) Bilingual Education (ฮังการี) Multilingual Education (ลัตเวีย) Integrated Curriculum (สเปน) Languages Across the Curriculum (ออสเตรีย) และ Language-enriched Instruction (ฟินแลนด์) โดย Coonan (2011) ยังให้ความหมายของ CLIL ครอบคลุมไปถึงวิธีการสอนที่เน้นเนื้อหา (Content-based Instruction: CBI) อีกด้วย

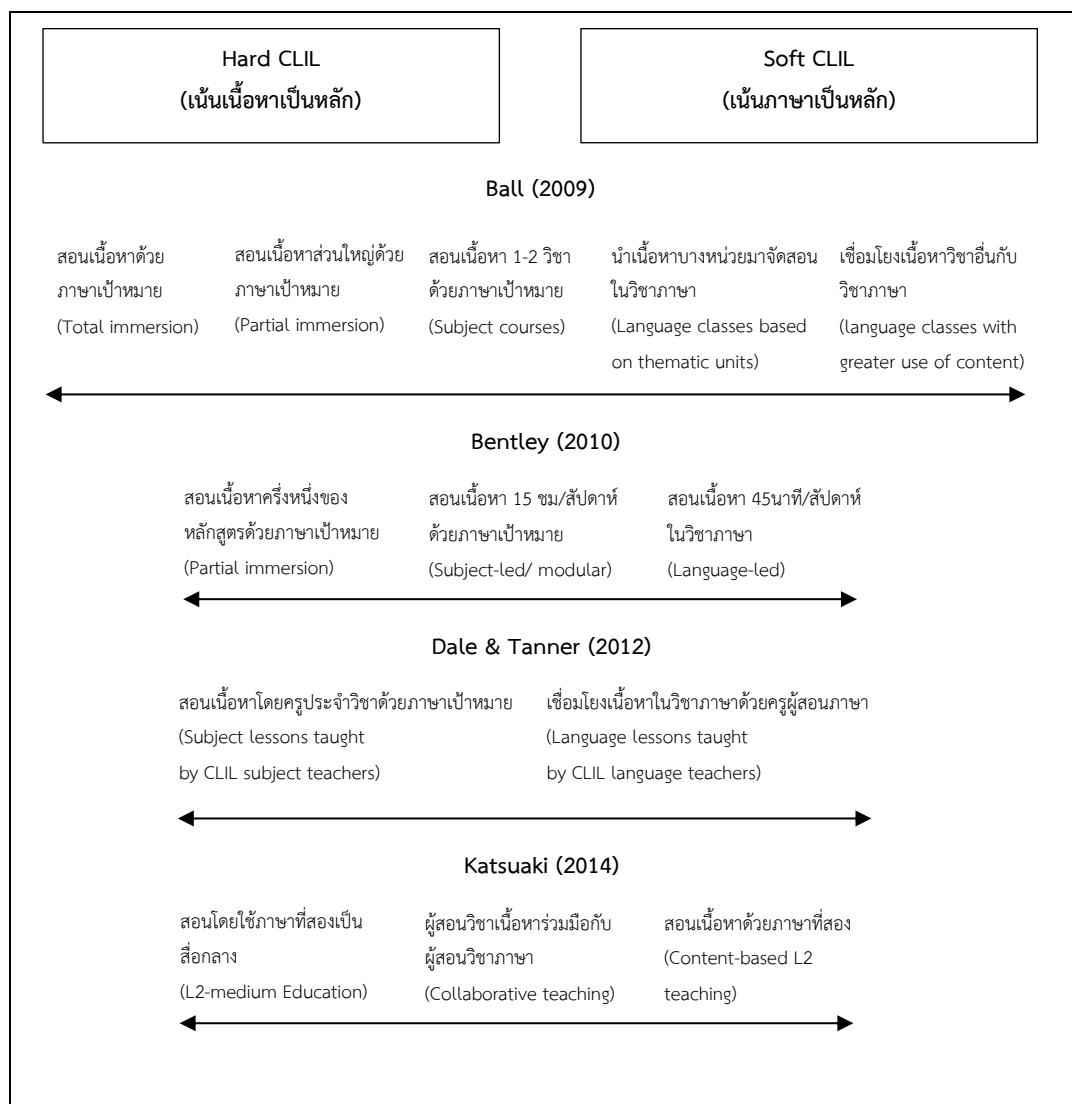
รูปแบบของ CLIL

CLIL มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการศึกษาแบบสองภาษา (Bilingual Education) กล่าวคือ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาแม่ และภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมาย ส่วนใหญ่มักใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ (English-Medium Education: EME) (Ball et al., 2015) โดยมีรูปแบบการแบ่งสัดส่วนเนื้อหาต่อภาษาไว้เป็น 2 แบบหลัก คือ

1. แบบเน้นเนื้อหาเป็นหลัก (Hard CLIL หรือ Subject-Led) เป็นการใชภาษาเป้าหมายในการสอนเนื้อหาวิชาตั้งแต่ร้อยละ 50 ของหลักสูตรขึ้นไป ยกตัวอย่างเช่น การสอนประวัติศาสตร์ หรือภูมิศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษแทนที่จะเป็นภาษาแม่ โดยหลักสูตรเหล่านี้มักจะสอนโดยครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

2. แบบเน้นภาษาเป็นหลัก (Soft CLIL หรือ Language-Led) เป็นการใชภาษาเป้าหมายเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่น หรือเนื้อหาบางหน่วยมาจัดสอนในวิชาภาษา โดยอาจใช้เวลา 15 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือ 45 นาที/สัปดาห์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเนื้อหาที่น่าสนใจหรือเกี่ยวข้องมาเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยครูที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา หรือเจ้าของภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL จะมุ่งไปด้านเนื้อหา (Hard CLIL) หรือภาษา (Soft CLIL) ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ด้านเนื้อหาและสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กัน (Ikeda, 2013; Dale & Tanner, 2012; Bentley, 2010) จึงทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL มีความยืดหยุ่น ดังปรากฏในภาพ 1 เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL

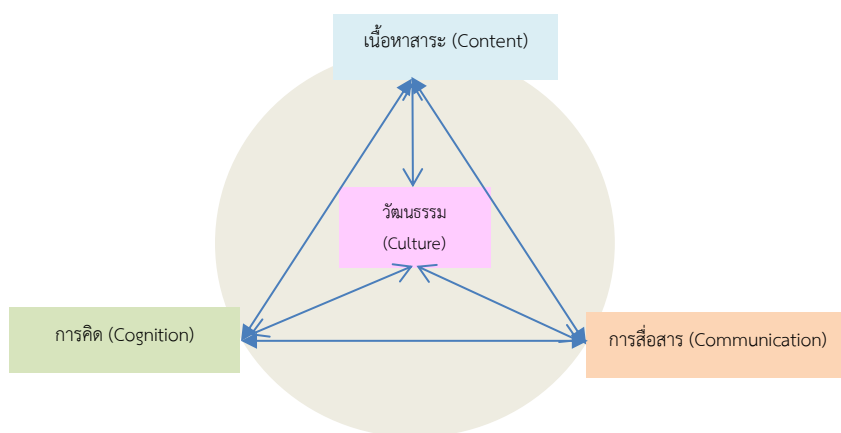
ภาพ 1 เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL
 ปรับจากแผนภาพเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน CLIL ของ Ikeda (2013)

จะเห็นได้ว่า การนำแนวคิด CLIL ไปใช้มีความหลากหลายเนื่องจาก CLIL เป็นทั้งแนวทางในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เทคนิควิธีการสอน ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาเป้าหมาย (ปราณภา โหมดหิรัญ, 2561) จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสูตรได้หลายรูปแบบโดยคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดหลักสูตรตั้งแต่การสอนเนื้อหาวิชาตั้งแต่ครั้งหนึ่งของหลักสูตรด้วยภาษาที่สอง การสอนเนื้อหาวิชาบางหน่วยด้วยภาษาที่สอง และการนำเนื้อหาสาระมาเชื่อมโยงในรายวิชาภาษา จึงนำไปสู่การนำแนวคิด CLIL ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาภาษาอังกฤษที่จำเป็นเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนสำหรับผู้เรียนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นประถม มัธยม หรือแม้แต่มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดหลักในการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา

หลักการพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL คือการบูรณาการเนื้อหาและภาษาเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดสัดส่วนของเนื้อหาและภาษาอย่างเหมาะสม โดยต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) การคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ตามแนวคิด 4Cs Framework of CLIL ของ Coyle (2005) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. เนื้อหาสาระ (Content) ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะและความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง
2. การสื่อสาร (Communication) คือการเรียนรู้ภาษาและการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาษาผ่านการเรียนรู้เนื้อหา โดยการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีม การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกลุ่มและผู้สอน โดยพยายามใช้ภาษาเป้าหมายเป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้มากที่สุด
3. การคิด (Cognition) คือการเรียนรู้เนื้อหาตามกระบวนการคิด 6 ระดับของ Bloom เพื่อให้เกิดความสามารถในการตีความเนื้อหาอย่างเป็นลำดับ อีกทั้งวิเคราะห์ความต้องการด้านภาษาที่จำเป็นต่อกระบวนการคิด (ความรู้ความเข้าใจ) ด้วยตนเอง
4. วัฒนธรรม (Culture) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและภาษาที่มีความซับซ้อนและแตกต่างกันในการสื่อสารกับบุคคลอื่นในสังคมในแต่ละบริบท ซึ่งถือเป็นพื้นฐานหลักของแนวคิด CLIL

ภาพ 2 กรอบการจัดการเรียนรู้ 4Cs ตามแนวคิด CLIL
ปรับจาก 4Cs Framework for CLIL (Coyle, 2011)

จากภาพ 2 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการนำองค์ประกอบตามกรอบแนวคิด 4Cs มาเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้น ผู้เรียนต้องมีโอกาสทำความเข้าใจ สรุปลงความรู้ และพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยเนื้อหาสาระนั้นต้องนำไปสู่การรู้คิด ความสามารถในการคิด จนกลายเป็นทักษะการคิดในที่สุด ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และตีความ ทั้งในด้านเนื้อหา ตลอดจนการวิเคราะห์ภาษาที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างองค์ความรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทีม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (ปารณภโหมดหิรัญ, 2561)

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทางวัฒนธรรมและสังคม (Sociocultural Approach) กับการเน้นรูปแบบ (Form) และความหมาย (Meaning) ทางภาษา นำไปสู่ความสัมพันธ์ทางการเรียนรู้ทางภาษา 3 ประการ (Coyle et al., 2010) ได้แก่

1. ภาษาแห่งการเรียนรู้ (Language of Learning) เป็นการวิเคราะห์ภาษาที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อเข้าถึงความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา
2. ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning) คือภาษาที่ผู้เรียนต้องการใช้ในการทำกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถช่วยเหลือตนเองและเพื่อนได้
3. ภาษาผ่านการเรียนรู้ (Learning through Language) เป็นการเรียนรู้ภาษาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานในห้องเรียน จึงไม่อาจคาดเดาได้ ทั้งนี้ผู้เรียนอาจนำความรู้ทางภาษาที่มีอยู่ก่อนหน้ามาใช้เพื่อให้งานปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วง

แนวทางการนำแนวคิด CLIL ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

Coyle (2010) เสนอแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ CLIL ไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกรอบการจัดการเรียนรู้ 4Cs และขั้นที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้

การกำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหา เนื่องจากเนื้อหาคือจุดเริ่มต้นของกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนการสอน เมื่อกำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการเรียนได้แล้วผู้สอนต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้เห็นว่าคุณสมบัติ ทักษะ และความเข้าใจที่ผู้สอนตั้งใจจะสอนและพัฒนาให้แก่ผู้เรียนมีอะไรบ้าง ในส่วนของผลลัพธ์การเรียนรู้จะเป็นการเน้นให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติหรือเข้าใจได้หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น

- เป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ คือ การศึกษาคุณลักษณะของน้ำโดยมีภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

- วัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ คือ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องวัฏจักรของน้ำ เพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบลักษณะภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศต่อการจัดการน้ำ และสำรวจแนวทางการประหยัดน้ำ

- ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ เมื่อจบบทเรียนผู้เรียนสามารถนำเสนอและอธิบายวัฏจักรของน้ำโดยการนำเสนอกลุ่มย่อยประกอบการใช้โปรแกรมการนำเสนอ Power Point แลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับภัยแล้งที่เกิดขึ้นในประเทศและเสนอแนวทางในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น ออกแบบโปสเตอร์และสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเพื่อนร่วมชั้นเรียนในการประหยัดน้ำ อภิปรายและประเมินวิธีปรับปรุงการประหยัดน้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายในภาพรวมและวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละหัวข้อที่เลือก จากนั้นจึงทำการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนพัฒนาเพื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยผลลัพธ์นั้นจะต้องเรียนรู้ผ่านกระบวนการใดที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างประสบผลสำเร็จ

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ตามกรอบการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหากับภาษา 4Cs

ในการออกแบบการเรียนรู้ตามกรอบการเรียนรู้ 4Cs นั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกเนื้อหา ซึ่งถือเป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และความเข้าใจเนื้อหา โดยตอบคำถามที่จะช่วยในการเลือกเนื้อหา ดังนี้ ผู้สอนจะสอนอะไร ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการสอนคืออะไร และผลลัพธ์การเรียนรู้คืออะไร

2. ผู้สอนทำการเชื่อมโยงเนื้อหากับการสื่อสาร โดยตอบคำถามที่จะช่วยในการพิจารณาภาษาที่เหมาะสม ดังนี้ ภาษาใดที่ผู้เรียนต้องการใช้ในการเรียนเนื้อหาที่กำหนดไว้ ต้องการคำศัพท์เฉพาะหรือวลีหรือไม่ ผู้เรียนจะพูดคุยกันในลักษณะใด ผู้สอนจะต้องตรวจสอบความครอบคลุมทางไวยากรณ์ที่จำเป็น อาทิ กาล (Tense) หรือการเปรียบเทียบหรือไม่ ภาษาที่จะใช้ในการปฏิบัติงานและการทำกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นแบบใด และควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการอภิปรายหรือไม่

3. สำรวจทักษะการคิดที่ผู้สอนสามารถพัฒนาได้ โดยพิจารณาจากการตอบคำถามต่อไปนี้ คำถามประเภทใดที่ผู้สอนควรใช้เพื่อกระตุ้นความคิด งานแบบใดที่จะส่งเสริมการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียนได้ ภาษา (การสื่อสาร) และเนื้อหาแบบใดที่ควรนำมาจัดกิจกรรม และทักษะการคิดที่ผู้สอนมุ่งเน้นเหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่

4. คำนึงถึงวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับการใช้ภาษาในแต่ละบริบท โดยการตอบคำถาม ดังนี้ ประเด็นทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้คืออะไร บริบทของ CLIL เอื้อต่อการเพิ่มคุณค่าการเรียนรู้อย่างไร การรู้คิดของตนเองและการรู้คิดของผู้อื่นเป็นอย่างไร ประเด็นทางวัฒนธรรมนี้จะเชื่อมโยงสู่เนื้อหา การสื่อสาร และการคิดได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 การออกแบบกิจกรรมด้วยเครื่องมือ 3As

ขณะที่ 4Cs เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนรู้โดยภาพรวม Coyle ได้เสนอเครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนในการออกแบบเนื้อหาและภาษาโดยเฉพาะที่เรียกว่า 3As ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหาสำหรับภาษาของการเรียนรู้ (Analyze-) เพิ่มภาษาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพื่อการเรียนรู้ (Add-) และ (Apply-) นำภาษาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไปใช้ผ่านการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ หลังจากที่กำหนดเนื้อหาได้แล้ว ผู้สอนทำการวิเคราะห์ความต้องการทางภาษาที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เนื้อหา รวมไปถึงคำศัพท์ วลี ขอบเขตไวยากรณ์ที่เหมาะสม ซึ่งขั้นตอนนี้เชื่อมโยงกับ ภาษาแห่งการเรียนรู้ (Language of Learning)

2. เพิ่ม ในขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในด้านประสบการณ์ทางภาษาที่เพิ่มเติมลงไปใบปบทเรียน เพื่อช่วยสนับสนุนการบูรณาการเนื้อหาภาษาเข้าด้วยกัน ในขั้นตอนนี้คือ ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning)

3. ใช้ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนมีความรู้ด้านภาษาผ่านเนื้อหา ผู้เรียนสามารถขยายทักษะการเรียนรู้และการรับรู้ทางวัฒนธรรม ตลอดจนการทักษะการคิดของตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ

สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ มีการตั้งคำถามระดับที่สูงขึ้น และแสดงออกได้อย่างชัดเจน ถือเป็นภาษาผ่านการเรียนรู้ (Language through Learning)

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องพิจารณาความสำคัญในการจัดลำดับความต้องการด้านภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบ และระดับภาษาที่คาดว่าผู้เรียนจะใช้ในห้องเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียน รวมถึงทักษะการคิดตามระดับทั้ง 6 ของ (Bloom) ว่าทักษะใดบ้างที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาได้ตามบริบทและเนื้อหา มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการรับรู้ทางวัฒนธรรมหรือไม่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนว CLIL ในระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ในระดับอุดมศึกษามีอยู่ 2 รูปแบบหลักคือแบบเน้นเนื้อหา (Hard CLIL) และแบบเน้นภาษา (Soft CLIL)

ตาราง 1 เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ปรับจาก Dale & Tanner (2012: 4)

	แบบเน้นเนื้อหา (Hard CLIL)	แบบเน้นภาษา (Soft CLIL)
ใครสอน?	ครูประจำวิชาใช้ภาษาเป้าหมายในการสอน	ครูผู้สอนภาษาสอนเนื้อหาในรายวิชาภาษา
ภาษาที่ใช้เป็นอย่างไร?	ภาษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชา	ภาษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาที่เกี่ยวข้อง
เป้าหมายคืออะไร?	เน้นการสอนเนื้อหามากกว่าภาษา	เน้นการสอนเนื้อหาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน
สอนอะไร?	สอนเนื้อหาสาระและเนื้อหาภาษา	สอนเนื้อหาโดยเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสอนเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้แนวคิด CLIL นั้นสามารถสรุปลักษณะการนำแนวคิด CLIL ไปใช้ได้ดังนี้ (ปราณภา โหมตศิริ, 2561; Dalton-Puffer, 2011)

1. มีการใช้แนวคิด CLIL กับการสอนภาษาต่างประเทศมากกว่าภาษาที่สอง เนื่องจากผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้ภาษาดังกล่าวในชีวิตประจำวันโดยภาษาที่พบมากที่สุดคือภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารและเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้
2. ผู้สอนมักไม่ใช่เจ้าของภาษา (Native Speaker) จึงมีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหามากกว่าด้านภาษา โดยเนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนการสอนจะเน้นองค์ความรู้รายวิชาต่าง ๆ มากกว่าเน้นความรู้ความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย
3. รูปแบบการสอนมีลักษณะเป็น Hard CLIL มากกว่า กล่าวคือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาสาระ อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม ภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์ โดยมีการใช้ภาษาเป้าหมายน้อยกว่า 50% ของหลักสูตร
4. แนวคิด CLIL มักถูกใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา มากกว่าระดับประถมศึกษา และกำลังขยายมาสู่ระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาชีพที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากตาราง 2

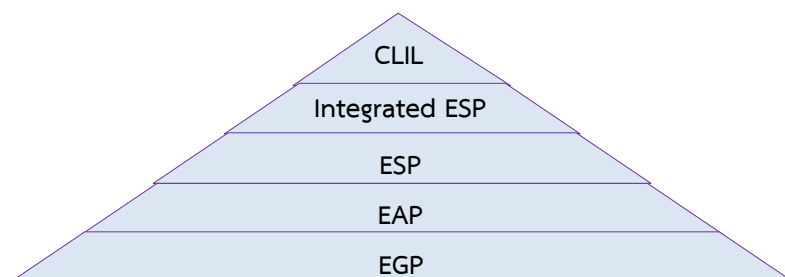
ตาราง 2 เปรียบเทียบลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL ในประเทศต่าง ๆ

	Aguilar (2017)	Popova et al. (2017)	Bosisio (2015)	Wielander (2014)	Yang (2014)
ใครสอน?	อาจารย์ ประจำวิชา	อาจารย์ ประจำวิชา	อาจารย์ ผู้สอนภาษา	อาจารย์ ชาวเยอรมัน	อาจารย์ ประจำวิชา
ภาษาที่ใช้?	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ	ภาษาเยอรมัน	ภาษาอังกฤษ
เน้น?	เน้นเนื้อหา มากกว่าภาษา	เน้นเนื้อหา และภาษา	เน้นภาษา ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหา	เน้นเนื้อหา และภาษา อย่างสมดุล	เน้นภาษา ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหา
สอนอย่างไร?	สอนเนื้อหาโดยใช้ ภาษาอังกฤษและ ภาษาคาตาลัน	สอนเนื้อหาโดยใช้ ภาษาอังกฤษ	สอนเนื้อหาโดยใช้ ภาษาอังกฤษ	บูรณาการ ภาษาเยอรมัน กับเนื้อหา อย่างสมดุล	สอนเนื้อหาโดยใช้ ภาษาอังกฤษ
สอนใคร?	ปริญญาตรี และ ปริญญาโท สาขา วิศวกรรม	ปริญญาตรี สาขา คอมพิวเตอร์	ปริญญาตรี สาขา ภาษาอังกฤษ	ปริญญาตรี สาขา ภาษาเยอรมัน	ปริญญาตรี สาขา การท่องเที่ยว
ประเทศ	สเปน	รัสเซีย	อิตาลี	สหราชอาณาจักร	ไต้หวัน

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าการนำแนวคิด CLIL มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษานั้น ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเป้าหมาย ตลอดจนความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากกรอบแนวคิดการเรียนรู้ 4Cs ได้รับการออกแบบมาเป็นอย่างดีและสามารถนำมาปรับใช้ได้กับสถานการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย (Ikeda, 2013) ตัวอย่างเช่น หากต้องการเน้นการเรียนรู้ภาษามากกว่าการเรียนรู้เนื้อหา สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Soft CLIL มาใช้ โดยมีกพบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Soft CLIL ในสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ อาทิ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาเยอรมัน เป็นต้น ในทางกลับกัน หากต้องการเน้นการเรียนรู้เนื้อหา มากกว่าการเรียนรู้ภาษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Hard CLIL ก็จะสามารถนำมาใช้มากกว่า โดยพบการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Hard CLIL ไปใช้กับสาขาวิชาชีพ อาทิ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิศวกรรม สาขาวิชาการท่องเที่ยว สาขาวิชาการศึกษา รวมไปถึงรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) สำหรับวิชาชีพต่าง ๆ จึงถือได้ว่าแนวคิด CLIL สามารถลดจุดอ่อนทางการสอนภาษาอังกฤษแบบเดิม และยังเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้และการประกอบอาชีพในอนาคต (Tanaka, 2019; Coral & Lleixà, 2017)

การประยุกต์ใช้แนวคิด CLIL ในบริบทอุดมศึกษานั้น ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลทางทักษะภาษาทั้งในด้านความรู้ทางภาษาศาสตร์และความรู้เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและวิชาชีพเฉพาะด้าน เนื่องจากแนวคิด CLIL เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนคุ้นเคยจากการท่องจำ เรียนรู้กฎ เป็นการเน้นในเรื่องคำศัพท์ ไวยากรณ์ และสำนวนเฉพาะที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่เป็นจุดสนใจหลักในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การใช้ภาษาในการสื่อสาร แก้ปัญหา และแสดงความคิดเห็นระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ได้ทดลองนำแนวคิด CLIL ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อาทิ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว (Álvarez, 2019; Vega & Moscoso, 2019) การสอนทำอาหาร (Intapat, 2016) ภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชาการเกษตร (Chansri & Wasanasomsithi, 2016) เป็นต้น

Pokrivčáková et al. (2015) ได้เสนอแผนภาพพีระมิดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ ดังนี้

ภาพ 3 พีระมิดการเรียนรู้ภาษาในระดับอุดมศึกษา

ปรับจาก English Teritary Language Education Pyramid (ETLE Pyramid)

(Pokrivčáková, et al., 2015)

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา คือการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL เนื่องจาก Pokrivčáková et al. (2015) ให้ความเห็นว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีความรู้ภาษาอังกฤษทั่วไป (EGP) ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับ EAP ซึ่งต้องการผู้เรียนที่มีระดับความรู้ภาษาอังกฤษในระดับ B1 ตามเกณฑ์ CEFR โดยรายวิชา EAP จะนำไปสู่การเรียนรู้ในรายวิชา ESP รายวิชาบูรณาการภาษากับเนื้อหาเฉพาะ (Integrated ESP) โดยการนำของอาจารย์ประจำวิชา/อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์เฉพาะ และมุ่งเน้นไปที่ความก้าวหน้าด้านทักษะภาษาในภาษาเป้าหมาย เพื่อการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ต่อไป

สอดคล้องกับการตั้งข้อสังเกตของ Tanaka (2019) เกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่มีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในการที่จะนำแนวคิด CLIL ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน (ภาษาเป้าหมาย)
2. ระดับความรู้ทางวิชาการของนักเรียน (ภาษาแม่)
3. ความหลากหลายในชั้นเรียน
4. ความรู้ด้านเนื้อหาของผู้สอน (อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ)
5. ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้สอน (อาจารย์ประจำวิชา)
6. จำนวนรายวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ
7. แหล่งชุมชนภายนอกที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษ
8. การสนับสนุนจากคณะ/มหาวิทยาลัย

ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือของอาจารย์ผู้สอนภาษาและอาจารย์ประจำวิชาในฐานะผู้ให้ข้อมูลที่ปรึกษา และ/หรือผู้ประสานงาน ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยคำนึงถึงสมดุลระหว่างเนื้อหาที่จะสอนและภาษาที่จะใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด CLIL ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Morgado et al., 2015) ทั้งนี้ Dafouz-Milne & Núñez-Perucha (2009) เสนอว่าการใช้เทคนิค Scaffolding ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL ที่กระตุ้นผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการคิดได้ โดยการออกแบบกิจกรรมตัวอย่างที่สามารถทำตามได้ สร้างการเชื่อมโยงความรู้อยู่เดิมกับความรู้ใหม่ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อวางแผน ติดตาม และ

ประเมินผล สร้างบริบททางการเรียนรู้โดยการเพิ่มเนื้อหาและเพิ่มระดับความยากของภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ (EAP) สร้างกรอบแนวคิดและแผนภูมิเพื่อช่วยในการแสดงความเห็น และนำเสนอเนื้อหาเดียวกันผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา (CLIL) เป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะในบริบทของอุดมศึกษา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL เป็นการสร้างโอกาสที่ดีในการใช้และเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนจึงควรใช้ประโยชน์จากการพูดเป็นภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการได้มาซึ่งภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างกระตือรือร้นและเป็นธรรมชาติ มีการทำงานร่วมกัน และช่วยกันแก้ปัญหา ผู้สอนจึงต้องลดบทบาทจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยได้รับความรู้ ความคิด การสื่อสาร และวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ 4Cs ที่เป็นการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาได้มาซึ่งภาษาเป้าหมายที่เป็นธรรมชาติผ่านการสื่อสารที่มีความหมาย (Vega & Moscoso, 2019; พรพิมล ประสงค์พร และจิตรา จันทราเกตุรวี, 2562; ปรานภา โหมตหิรัญ, 2561)

ในบริบทการใช้ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้เรียนและผู้สอนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม อาทิ การบรรยาย การสัมมนา หรือการแก้ปัญหา รวมถึงการฝึกประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางวิชาชีพ อาทิ การใช้ภาษาทางด้านกฎหมาย เป็นต้น (Dafouz-Milne & Núñez-Perucha, 2009) ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาในระดับอุดมศึกษาจึงควรรวมการเรียนรู้เฉพาะด้านของสาขาวิชาและความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิชาการในสาขาวิชาของผู้เรียนก่อนเข้าสู่ชีวิตการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรานภา โหมตหิรัญ. (2561). ผลของโปรแกรมอบรมครูเพื่อสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาอาเซียนและแนวคิด CLIL ที่มีต่อความรู้ ทักษะคิด และการนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษมัธยมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล ประสงค์พร, และจิตรา จันทราเกตุรวี. (2562). แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20(1), 139-152.
- Aguilar, M. (2017). Engineering lecturers' views on CLIL and EMI. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 20, 722-735, doi:10.1080/13670050.2015.1073664
- Álvarez, Á. E. (2019). Developing CLIL in Tertiary Education: Working with Tourism Texts. *English for Specific Purposes Instruction and Research*, 269-288.
- Álvarez, O. G. (2007). CLIL: An innovative new Trend in the Field of Language Teaching. *ELT Journal*, 1-11.
- Ball, P. (2009). *Does CLIL work?* Norwich: Norwich Institute for Language Education.
- Ball, P., Kelly, K., & Clegg, J. (2015). *Putting CLIL into Practice*. Oxford: OXFORD University Press.
- Bentley, K. (2010). *The TKT: Teaching Knowledge Test Course CLIL Module*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Bosisio, N. (2015). CLIL in the Italian University: A Long but Promising Way to Go. *EL.LE*, 4, 133-154.
- Chansri, C., & Wasanasomsithi, P. (2016). Implementing CLIL in Higher Education in Thailand: The Extent to Which CLIL Improves Agricultural Students' Writing Ability, Agricultural Content, and Cultural Knowledge. *PASAA*, 51, 15-38.
- Coonan, C. M. (2011). CLIL in (LANGUAGE) Teacher Training. *Studi di Glottodidattica*, 1-14.
- Coral, J., & Lleixà, T. (2017). *In-service Content and Language Integrated Learning (CLIL) Teacher Development: an Action Research Project in Teachers' Professional Learning*. Kielce-Kraków, Poland: Wydawnictwo Attyka.
- Coyle, D. (2005). *CLIL: Planing Tools for Teaschers*. University of Nottingham.
- Coyle, D. (2010). *CLIL: Planing Tools for Teachers*. School of Education, The University of Nottingham.
- Coyle, D. (2011). Teacher education and CLIL Methods and Tools. *Seminar presented*. Arisaig, Scotland.
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dafouz-Milne, E., & Núñez- Perucha, B. (2009). CLIL in higher education: devising a new learning landscape. In *Maqueta CLIL*.
- Dale, L., & Tanner, R. (2012). *CLIL Activities: A resource for subject and language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles? *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 182-204.
- Ikeda, M. (2013). Does CLIL work for Japanese secondary school students? Potential for the 'weak' version of CLIL. *International CLIL research journal*, 31-43.
- Intapat, C. (2016). Using Content and Language Integrated Learning (CLIL) in Teaching How to Cook in English. *FEU Acedemic Review*, 10, 7-18.
- Katsuaki, O. (2014). The Background and Basic Assumptions of CLIL. *Bulletin of Kyoto Notre Dame University*, 49-60. Retrieved from Bulletin of Kyoto Notre Dame University: <https://pdfs.semanticscholar.org/6cf4/0c347dfe11089190e2f43258364ee4bf6d45.pdf>
- Montalto, S. A., Walter, L., Theodorou, M., & Chrysanthou, K. (2016). *The CLIL Guidebook*. Retrieved from <https://www.languages.dk/archive/clil4u/book/CLIL Book En.pdf>
- Morgado, M., Coelho, M., Ribeiro, M. A., Albuquerque, A., Moreira da Silva, M., Chorão, G., . . . Chumbo, I. (2015). *CLIL Training Guide: Creating a CLIL Learning Community in Higher Education*. Santo Tirso, Portugal: DE FACTO EDITORES.
- Pokrivčáková, S., Babocká, M., Bereczky, K., Bodorík, M., Bozdoğan, D., & Dombeva, L. (2015). *CLIL in Foreign Language Education*. Nitra: Constantine the Philosopher University.

- Popova, N., Khalyapina, L., & Kogan, M. (2017). Professionally-oriented Content and Language Integrated Learning (CLIL) Course in Higher Education Perspective. *ICERI2017 Conference 16th-18th November 2017*, (pp. 1103-1112). Seville, Spain.
doi:10.21125/iceri.2017.0370
- Sandoval, B. (2016). *A comparison between the CLIL teacher training in the Spanish education system and other European countries*. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid.
- Steavie, D. (2020, January 4). *CLIL: What It Is, and Why Language Teachers Will Find It Delightful*. Retrieved from FluentU General Educator Blog:
<https://www.fluentu.com/blog/educator/what-is-clil/>
- Tanaka, K. (2019). Content and Language Integrated Learning (CLIL): Compatibility of a European Model of Education to Japanese Higher Education. *International & Regional Studies*, 54, 61-81.
- Vega, M. V., & Moscoso, M. d. (2019). Challenges in the Implementation of CLIL in Higher Education: From ESP to CLIL in the Tourism Classroom. *LACLIL*, 12(1), 144-176.
- Wielander, E. (2013, June 11). *Integrating content and language study in higher education*. Retrieved from Aston University:
https://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/22-01-2014/wielander_what_is_clil-clil_at_aston_university.pdf
- Wielander, E. (2014). *Something to Talk About: Content and Language Integrated Learning in Modern Languages in British Higher Education. A case study of German at Aston University*. Birmingham: Aston University.
- Yang, W. (2014). Content and language integrated learning next in Asia: evidence of learners' achievement in CLIL education from a Taiwan tertiary degree programme. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 18(4), 361-382,
doi:10.1080/13670050.2014.904840